

NORGE TRYGT UT AV OLJA:

ET VEIKART FOR OMSTILLING

miljøpartiet
de grønne

NORGE TRYGT UT AV OLJA

Et veikart for omstilling

Innledning

Verdens fremste klimaforskere har varslet kode rød for menneskeheten. Alle land har et ansvar for å gjøre det vi kan for å hindre klima- og naturkatastrofe. Nylig uttalte FNs generalsekretær at klimapanelets siste rapport må bli dødsstøtet for fossil energi, og at alle land må slutte å lete etter nye forekomster av kull, olje eller gass.

Klimakrisen skyldes nettopp at verden har brent for mye fossil energi. Løsningen på klimakrisen er å slutte med dette så raskt som mulig, og - for Norges del - å utvikle nye, utslippsfrie næringer som kan erstatte jobbene i petroleumssektoren.

I tillegg til ansvaret Norge har for å fase ut vår utvinning av fossil energi, gjør verdens klimaomstilling at petroleumsnæringen blir stadig mer økonomisk risikabel. Regjeringens perspektivmelding anslår at 50.000 arbeidsplasser i olja kan forsvinne innen 2030 ved en oljepris på 50 dollar per fat. Hvis oljeprisen faller til 30 dollar, vil 90.000 jobber forsvinne.¹ IEAs rapport "Net Zero by 2050" sier at hvis verden skal klare 1,5-gradersmålet, vil oljeprisen falle ned mot dette nivået.²

Norske myndigheter har et tungt ansvar for å unngå en slik markedsstyrt krasjlanding. Folk som i dag har jobber knyttet til olja skal ikke stå alene i denne omstillingen. I dette veikartet presenterer MDG våre forslag til tiltak for å sikre omstillingen til en grønn, fremtidsrettet og fornybar økonomi. Omstillingen vil kreve en aktiv næringspolitikk og forutsigbarhet fra staten, og tett samarbeid med partene i arbeidslivet. Det aller viktigste virkemidlet er å sette en sluttdato for olja og sørge for en rask opptrapping av satsingen på fornybar energi, grønn skipsfart, fastlandsindustri og bioøkonomi.

MDGs mål er at omstillingen gir minst like mange nye, trygge arbeidsplasser som det olja sysselsetter i dag, samtidig som vi lever opp til våre forpliktelser under Parisavtalen og innretter norsk industri og næringsliv for en framtid som etterspør miljøvennlig teknologi, produkter og tjenester.

Sammen med partene i arbeidslivet ønsker vi å bli enige om virkemidler for at oljearbeidere ikke skal miste jobben sin i en overgang fra oljeindustri til en fornybar økonomi. Dette skal skje ved at partene, relevante fagmiljøer og regjeringen setter seg ned sammen i en oljekommisjon, etter modell fra den tyske kullkommisjonen.³ Det er naturlig at oljebransjen og leverandørindustrien har stor medvirkning.

---

¹ Regjeringen (2021): Meld. St. 14 (2020 - 2021) Perspektivmeldingen, <https://www.regjeringen.no/contentassets/91bdfca9231d45408e8107a703fee790/no/pdfs/stm202020210014000dddpdfs.pdf>

² IEA (2021): Net Zero by 2050. <https://www.iea.org/reports/net-zero-by-2050>

³ Energi og Klima. Tysklands lange avskjed med kullet. <https://energiogklima.no/nyhet/tysklands-lange-avskjed-med-kullet/>

Ingen omstilling uten sluttdato

Både næringslivet og arbeidstakerne trenger forutsigbarhet. En grunnleggende forutsetning for at omstillingen Norge skal gjennom, er derfor at staten setter en sluttdato for norsk olje- og gassvirksomhet som en jobber fram mot. Regjeringens stadige signaler om fortsatt sterk satsing på olje og gass er styrende for prioriteringer og satsinger i hele norsk næringsliv. Resultatet er at de samlede investeringene i petroleumsvirksomheten er 6-7 ganger større enn investeringene i fastlandsindustrien.⁴ Dette må snus.

De store partiene snakker ofte om at man må bygge nye, grønne næringer på skuldrene til olje- og gassindustrien. Det er bare delvis sant. Det er ingen tvil om at kompetansen som i dag er knyttet til petroleumssektoren vil være helt avgjørende for den grønne omstillingen. Samtidig er det lite som tyder på at vi får en storstilt satsing på fornybar energi, bioøkonomi, sirkulærøkonomi og maritim sektor så lenge kapital og arbeidskraft er bundet opp i olje- og gassvirksomhet. Den viktigste måten å beholde den kompetansen fins i oljerelaterte næringer på, er å starte omstillingen og heller investere i havvind, CCS og grønn skipsfart. Dette understøttes blant annet av forskning utført ved NTNU og Sintef.⁵

Å fatte et tydelig vedtak om at oljealderen skal avsluttes vil gi forutsigbarhet, og være et sterkt incentiv til dem som skal investere i fornybar energi. MDG går derfor inn for en gradvis, forutsigbar og kontrollert utfasing av petroleumsvirksomheten innen 2035.

Leterefusjonsordningen og andre gunstige skattebetingelser har redusert risikoen og økt investeringsvilligheten i olje- og gassnæringen i lang tid. Nå er det på tide å flytte skattefordelene vekk fra olja og over på de næringene Norge skal leve av i fremtiden.

I 2030 må de globale klimagassutslippene være minimum halvert. I 2050 må utslippene være netto null. Oljefunn som gjøres i dag vil ikke komme i drift før om 10-15 år⁶, når verdens forbruk av fossil energi vil være dramatisk redusert. MDG mener derfor det er risikabelt, både for klimaet, sysselsettingen og norsk økonomi, å fortsette stadig ny leting etter mer olje og gass.

Dette vil betyr at leteaktiviteten bør avsluttes på norsk sokkel. Heldigvis vil det fortsatt finnes et stort behov for den erfaringen og kompetansen som arbeidstakerne i riggselskapene besitter i dag. Det er estimert behov for å plugge over 400 uproduktive brønner på norsk sokkel de neste 10 årene⁷. Med dagens teknologi vil oppryddingsjobben på sokkelen koste rundt 800 milliarder kroner⁸. Dette gir stort potensial for fortsatt aktivitet til riggselskapene, og verftene på land.

⁴ Statistisk sentralbyrå: Investeringer i olje og gass, industri, bergverk og kraftforsyning. <https://www.ssb.no/energi-og-industri/industri-og-bergverksdrift/statistikk/investeringer-i-olje-og-gass-i-industri-bergverk-og-kraftforsyning>

⁵ Center for Sustainable Energy Studies (2019): Conditions for Growth in the Norwegian Offshore Wind Industry. <https://www.ntnu.no/documents/7414984/0/CenSES-Offshore-wind-report-v9-digital.pdf/749a6503-d342-46f2-973e-eb9714572931>

⁶ Norsk Olje og Gass: Leterefusjonsordningen. <https://www.norskoljeoggass.no/naringspolitikk/norsk-olje-og-gass-skatteseminar/leterefusjonsordningen/>

⁷ OGUK (2020): Decommissioning Insight 2020 <https://oguk.org.uk/wp-content/uploads/2021/01/Decommissioning-Insight.pdf>

⁸ Klassekampen (2021): Roper ut om rådyr ryddesjau <https://klassekampen.no/utgave/2021-08-21/roper-ut-om-radyr-ryddesjau>

I dag er jobben med plugging av brønner skjøvet inn i fremtiden, og planlegges gjennomført først når oljefeltene skal avvikles⁹. MDG foreslår derfor at staten bruker sitt handlingsrom til å sikre at plugging av brønner fremskyndes. I Nordsjøen som helhet er det behov for å plugge 2.624 brønner over de neste 10 årene. Det er dermed et stort potensial for å utvikle dette til en ny eksportrettet næring med spesialkompetanse på plugging av brønner internasjonalt, etterhvert som olje- og gassnæringen avvikles i andre land.

MDG vil:

- Stanse all leting etter olje og gass på norsk sokkel.
- Stanse åpning av nye og utvidelse av eksisterende olje- og gassfelt på norsk sokkel.
- Avvikle leterefusjonsordningen og alle andre særlige skattefordeler.
- Innføre en produksjonsavgift for olje og gass.
- Opprette en oljekommisjon med myndigheter, partene i arbeidslivet og relevante fagmiljøer med mandatet å planlegge hvordan Norge kan skape minst like mange jobber som vi mister når vi bygger ned oljenæringa.
- Framskynde plugging av brønner.

En aktiv og grønn næringspolitikk

Statistisk sentralbyrå anslo i 2020 at i underkant av 150.000 personer jobbet direkte eller indirekte med olje og gass i 2018. Dette tallet inkluderer både sysselsatte i oljeselskapene, direkte vare- og tjenesteleverandører, stillinger i offentlig, kommunal og sivil statlig forvaltning samt næringer som kun indirekte leverer varer og tjenester til olje- og gassindustrien men som ikke er spesialisert mot olje og gass som f.eks IT-konsulenter, renholdsarbeidere, hotellansatte og regnskapsførere. Antall direkte sysselsatte i petroleumsnæringen hos oljeselskapene var ifølge nasjonalregnskapet for 2018 knapt 24.000¹⁰. Rundt halvparten av disse vil ha mulighet til å gå av med tidligpensjon innen 2035¹¹.

En forutsigbar og kontrollert avvikling av oljenæringen innebærer altså ikke at alle de 150.000 personene som direkte og indirekte er tilknyttet olja i dag må bytte jobb. Inkludert i dette tallet er offentlig ansatte, kommunalt ansatte, folk ansatt i kraftbransjen, samt mange som leverer varer og tjenester både til oljenæringen og til andre næringer uavhengig av olja. Det er ikke gitt at disse vil miste jobben dersom oljenæringa trapper ned.

Samtidig er mange grønne næringer avhengige av kompetansen til ansatte i oljeselskapene, i leverandørbedrifter og i alle de ulike virksomhetene som utgjør ringvirkningen av olja. Et verft som i dag produserer understell til oljeplattformer, vil for eksempel kunne produsere understell til vindturbiner. Et verft som i dag bygger supplyskip til oljenæringen, vil kunne bygge elektriske hurtigbåter. Tilsvarende vil de som nå kartlegger havbunnen for å finne mer olje, kunne kartlegge den samme havbunnen for å finne flere egnede steder for lagring av

⁹ OGUK (2019): Decommissioning Insight 2019

<https://oilandgasuk.cld.bz/Decommissioning-Insight-2019/34/>

¹⁰ Statistisk sentralbyrå (2020): Ringvirkninger av petroleumsnæringen i norsk økonomi.

https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/_attachment/438719?ts=1761800b808

¹¹ Aftenposten (2018): Equinor varsler behov for nyer 10.000 ansatte de neste 10 årene

<https://www.aftenposten.no/okonomi/i/WLKVXd/equinor-varsler-behov-for-nye-10000-ansatte-de-neste-ti-aarene>

CO₂. Riggselskapene, som i dag bistår spesielt i leting etter ny olje og gass, vil være viktige i det store arbeidet med plugging av brønner.

I 2020 gjennomførte Menon Economics en studie på vegne av Vestlandskonferansen om hva det grønne skiftet ville ha å si for norske arbeidsplasser frem mot 2035. Studien viste at det scenariet som vil skape flest arbeidsplasser fremover var der staten gikk aktivt inn og styrte omstillingen i retning av fornybarøkonomien ved at det økonomiske og regulatoriske rammeverket blir designet for å akselerere grønn omstilling.¹² Det scenariet i rapporten som skaper flest nye jobber, ligger tett opptil MDGs næringspolitikk. Ifølge rapporten vil man kunne skape inntil 151.000 nye arbeidsplasser innen prosessindustrien, sjømatnæringen, maritim sektor og fornybarnæringen, samt i næringer som leverer varer og tjenester til disse.

Det finnes ikke én næring som kan erstatte olja. Det finnes mange. Gjennom en rekke konkrete virkemidler vil Miljøpartiet De Grønne drive fram en storsatsning på havvind og solenergi, grønn skipsfart, karbonfangst og -lagring (CCS), bioøkonomi og sirkulærøkonomi, i tillegg til å gi gründere bedre muligheter for å lykkes. En del av jobbene i disse sektorene, spesielt innen havvind, grønn skipsfart og CCS, kan direkte erstatte jobber i petroleumssektoren fordi kompetansebehovet er svært overlappende.

1. Havvind

I motsetning til flere andre havvindnasjoner mangler Norge et spesifikt, tallfestet mål for hvor mye vi skal bygge ut. Miljøpartiet De Grønne vil bygge ut 30 GW havvind innen 2030, som er på nivå med Storbritannias havvindambisjoner.¹³ En satsing i den størrelsesordenen vil kunne skape mange nye jobber for norsk leverandørindustri.

Et tydelig, tallfestet mål for havvindutbygging vil gi forutsigbarhet for investorer og utbyggere. Tilstrekkelig og forutsigbar tildeling av arealer, ikke minst i områder der oljenæringen nå har forrang, er avgjørende for rask utbygging. For å gjøre utbyggingen så skånsom som mulig, må man begynne med å intensivere naturkartleggingen. En storsatsing på havvind krever også tilstrekkelig overføringskapasitet, både til fastlandet og til Europa.

En av oppgavene som haster mest er å få etablert prinsippene for nettutbygging til havs. Staten må snarest avklare hvem som skal bygge ut nettet, hvem som skal eie det, og inntektsfordelingen knyttet til overføringen i nettet. Dette er forutsetninger for å lykkes med en offensiv og lønnsom utbygging av bunnfast vindkraft.

MDG vil:

- Sette et nasjonalt mål om å bygge ut 30 GW havvind innen 2030.
- Åpne flere områder i Sørlege Nordsjø for offshore vind.
- Utvide den øvre grensen for samlet installert kapasitet innenfor Sørlege Nordsjø II.
- Vurdere raskere avskrivningstakt for investering i utbygging av havvindparker.
- Innføre differansekontrakter for flytende havvind med en garantert minstepris på

¹² Menon Economics (2020): Vestlandsmeldingen.

<https://www.vestlandskonferansen.no/wp-content/uploads/2020/02/Vestlandsmeldingen-2020-hovedrapport.pdf>

¹³ Teknisk Ukeblad (2020): Johnson varsler storsatsing på havvind.

<https://www.tu.no/artikler/johnson-varsler-storsatsing-pa-havvind/500501>

salg av kraft, etter modell fra Storbritannia.

- Sette ned et hurtigarbeidende utvalg for å vurdere og foreslå hvordan infrastrukturen for overføring av kraft fra offshore havvindproduksjon, til kontinentet og til Norge, skal organiseres og finansieres.
- Jobbe for at Equinor raskest mulig omstilles til et internasjonalt grønt energiselskap og at selskapets utenlandssatsinger i fossil energi blir solgt eller avviklet.
- Styrke satsingen gjennom Enova på umodne teknologier som for eksempel bølgekraft, termisk energi og tidevannskraft.
- Styrke forskningen på marine økosystemer og havvind, og gi Miljødirektoratet overordnet ansvar for grundige kartlegginger av havbunn, marint liv og fugletrekk i aktuelle nye områder for havvind for å sikre mest mulig skånsom utbygging. Kostnadene for disse kartleggingene refunderes av selskaper som får konsesjon, tilsvarende Oljedirektoratets kartlegging av geologiske formasjon for oljenæringen.

2. Grønn skipsfart

Norges kystlinje er over 100.000 kilometer lang. Våre lange tradisjoner for å ta i bruk havet og bygge industriell virksomhet rundt dette er et viktig fortrinn. Slik Norge allerede har blitt et utstillingsvindu for elektrifisert transport på veien, bør vi også bli det på havet ved å utvikle en utslippsfri kystflåte. En offensiv satsing på utslippsfrie ferger, hurtigbåter og annen kystgående trafikk vil bidra til at arbeidstakere på verft som i dag leverer skip til oljenæringen kan bidra stort i det grønne skiftet ved å fortsette å gå til den samme arbeidsplassen som i dag.

MDG vil:

- Sette som nasjonalt mål å bygge minimum 100 ikke-fossile skip i Norge innen 2030.
- Øke byggelånsgarantiordningen for skip fra verft i Norge med 2 milliarder kroner. Det må stilles krav om null- og lavutslippssteknologi for å kunne motta garanti.
- Gjeninnføre en vrakpantordning for skip. Det vil gi insentiver til å ta de eldste miljøfiendtlige skipene ut av drift, samtidig som det bidrar til å skape arbeidsplasser ved norske verft. Stille krav om null- og lavutslippssteknologi for å kunne motta garanti.
- Øke maksimal avskrivningssats for skip fra 14 til 20 prosent. Det vil gi større incentiver til investeringer.
- Støtte ombygging av skip til miljøvennlige løsninger og modernisering av fremdriftssystemer.
- Opprette DEMO-2000 ordning for grønn skipsfart for testing og kvalifisering av teknologier for grønn skipsfart, tilsvarende DEMO 2000-ordningen på sokkelen.
- Sikre hurtigere utrulling av landstrøm for å muliggjøre utslippsfrie havner og økt støtte til utbygging av hydrogenstasjoner fra fornybar energi, omlegging til en utslippsfri fiskeflåte og oppdrettsnæring, samt elektrifisering av fiskebåter gjennom økt støtte gjennom Enova.
- Øke støtten for å få en raskest mulig overgang til utslippsfrie hurtigbåter.
- Øke tilskuddene til fylkeskommuner som velger elferger og dermed har økte

kostnader i innkjøp.

3. Industri, karbonfangst og -lagring

Med en robust økonomi og et godt organisert arbeidsliv, har Norge gode forutsetninger for å sikre at industrien kommer styrket ut av omstillingen til et utslippsfritt samfunn. Vårt mål er å øke eksporten fra andre næringer enn petroleum med 50 prosent innen 2030.

CO₂-fangst fra smelteverk, sementproduksjon og annen prosessindustri er nødvendig for å gjøre fastlandsindustrien utslippsfri. Miljøpartiet De Grønne vil derfor satse stort på karbonfangst og -lagring (CCS), med mål om å håndtere 5 millioner tonn CO₂ per år i 2025 samt utforske ny bruk av fanget karbon (CCU). Kompetansen som i dag finnes i petroleumsnæringen har stor verdi for satsing på CCS. For å bore nye gassinjeksjonsbrønner til lagring av CO₂ er vi avhengig av riggselskapene og deres ekspertise. Det vil også skape nye oppdrag for geologer og geofysikere som trengs for å kartlegge og identifisere de beste reservoarene til lagring av CO₂. Teknologien som utvikles vil gi store muligheter for eksportrettede næringer med internasjonalt potensial. Rørsystemet som i dag brukes til å sende gass til Europa kan trolig i fremtiden brukes til å motta og lagre CO₂ som andre land må kvitte seg med.

Utslipp fra avfallsforbrenning er en stor utfordring for lokalt miljø i og rundt byene, og forbrenningen har stor klimapåvirkning. Prosjektet på Klemetsrud i Oslo vil for eksempel ha overføringsverdi til andre avfallsforbrenningsanlegg, og bidra til kostnadsreduksjon og teknologiutvikling som verden sårt trenger. MDG vil derfor også sikre statlig finansiering av dette prosjektet, dersom de ikke oppnår EU-finansiering.

MDG vil:

- Øke Enovas rammer til å støtte grønne initiativ i norsk kraftkrevende industri.
- Øke midlene til Enova og endre mandatet slik at pilotinvesteringer i kvotepliktig sektor kan støttes.
- Styrke Nysnø, et statlig eid investeringsselskap som kun investerer i selskaper som jobber for å løse klimautfordringen.
- Øke investeringene i karbonfangst og -lagring (CCS). På kort sikt gjennom å støtte karbonfangst på avfallsanlegget på Klemetsrud - dernest ved å fange utslippene fra alle forbrenningsanlegg og industrikilder, og på lengre sikt gjennom at Norge tar mål av seg til å motta store mengder CO₂ fra europeiske land som kan lagres på en trygg måte i Nordsjøen.
- Sikre rammebetingelser som gjør det attraktivt å legge nye grønne industrier, som batterifabriker, til Norge.
- Sette et mål om produksjon av 5 GW grønn hydrogen innen 2030.
- Bidra til at grønn hydrogen blir konkurransedyktig gjennom blant annet økte støtteordninger og bidrag til etablering av infrastruktur.
- Prioritere forsterking av kraftnettet slik at det har kapasitet til å håndterer utbygging av kraftkrevende industri og elektrifisering av samfunnet, inkludert økt bruk av elektriske ferger og hurtigbåter.

- Trappe opp arbeidet med å plugge gamle oljebrønner.

4. Energieffektivisering

Vi kommer til å trenge mer elektrisk kraftproduksjon for å lykkes med elektrifisering av samfunnet. MDG vil prioritere produksjon fra havvind og sol, men den aller mest miljøvennlige energien er den som ikke brukes. Energipolitikken må starte med å kutte energiforbruket, både direkte og ved å erstatte ineffektiv fossil energi med mer energieffektive løsninger. Da vinner både klimaet og naturen. Samtidig vil vi trenge mer energiproduksjon i Norge skal vi lykkes med å elektrifisere samfunnet.

Et mål om 13 TWh energisparing innen 2030 kan utløse så mye som 45.000 årsverk.¹⁴ MDG vil bruke støtteordninger, avgifter og miljøkrav for å få energiforbruket ned. Det er viktig å sikre at håndverkere har kompetanse og insentiver til å velge og foreslå energieffektive løsninger.

MDG vil:

- Styrke Stortingets mål om energisparing i bygg, med mål om en besparelse på 13 TWh i norsk bygningsmasse fra dagens mål om 10 TWh.
- Prioritere energisparingstiltak som innebærer reelt lavere klima- og miljøavtrykk over bygningens levetid.
- Legge til rette for energisparing i husholdninger, industri- og byggsektoren gjennom økte bevilgninger, økt el-avgift og krav om nullenergibygging og plusshus. Kraftig øke Enovas midler til dette og styrke Enovas prioritering av energieffektivisering.

5. Solenergi

Statnett anslår at Norge trenger 30-50 TWh ny elektrisk kraft for å elektrifisere samfunnet.¹⁵ En del av dette kan komme fra solenergi. Miljøpartiet De Grønnes mål er 5 GW installert solenergikapasitet innen 2030. En storsatsing på solenergi kan ifølge Solenergiklyngen gi til sammen 18.000 årsverk fram mot 2040.¹⁶

Alle takflater kan potensielt brukes til solenergiproduksjon. Det gjelder både private boliger, næringsbygg og landbruksbygninger. I motsetning til mye annen fornybar energiproduksjon, fører ikke økt satsing på solkraft på tak og fasader til naturinngrep, fordi man utnytter arealer som allerede er tatt i bruk.

¹⁴ Nelfo: Energieffektivisering gir mer energi enn vindkraft.
<https://www.nelfo.no/artikler/2021/2021-04-april/ny-rapport-energieffektivisering-gir-mer-energi-enn-vindkraft/>

¹⁵ Statnett (2019): Et elektrisk Norge – fra fossilt til strøm.
<https://www.statnett.no/globalassets/for-aktorer-i-kraftsystemet/planer-og-analyser/et-elektrisk-norge--fra-fossilt-til-strom.pdf>

¹⁶ Solenergiklyngen (2021): Verdiskaping og ringvirkninger av solkraftutbygging i Norge mot 2040.
<https://www.solenergiklyngen.no/wp-content/uploads/2021/08/TE-21-07-Verdiskaping-og-ringvirkninger-av-solkraftutbygging-i-Norge-mot-2040.pdf>

Selv i Norge, med kaldere vær enn i mange andre land, ligger forholdene godt til rette for å produsere elektrisitet og varme fra sol.

MDG vil:

- Sette et mål om 5 GW installert solenergikapasitet innen 2030.
- Øke støtten for solenergiutbygging gjennom Enova.
- Opprette en støtteordning for klimatiltak for landbruksbedrifter til støtte av f.eks. installasjon av solcellepanel eller biogassproduksjon.
- Utvide støtten til solceller på eksisterende bygg, og utvide dagens ordning for nybygg og bygningsintegreerte solceller.
- Stimulere til egenproduksjon av strøm for privatpersoner, borettslag og næringsliv.

6. Bioøkonomi

Bioøkonomi handler om noe vi egentlig har holdt på med lenge i Norge: Å foredle fornybare, levende naturressurser. MDG vil gjøre det bedre, større og smartere enn i dag.

Den grønne omstillingen Norge skal og må gjennom kan være en gavepakke til distriktene. Fisken svømmer i havet. Skogen vokser i innlandet. En storsatsing på bioøkonomi vil først og fremst skape nye, grønne arbeidsplasser i distriktene, og ikke i byene. Blant annet anslår en rapport fra Sintef at det er mulig å skape 25.000 nye arbeidsplasser innen bioøkonomi i Innlandet med rett satsing.¹⁷

Skogen og havet er Norges viktigste ressurser. Skal vi lykkes, må Norge gå fra å være en råvareeksportør til å foredle mer, og vi må gjøre det uten å forringe økosystemene. På den måten kan vi skaffe flere arbeidsplasser og skape større verdier uten å hogge mer skog, fiske mer fisk, dyrke opp mer jord eller utarme havet mer. For å få til det må vi stimulere til nye næringer og gi midler til kommersialisering av små og lovende prosjekter.

MDG vil:

- Systematisere bioøkonomisatsingen gjennom å opprette Bionova, som skal støtte innovasjon og kommersialisering innen biobaserte næringer som for eksempel algedyrking og produksjon av alternative proteinråvarer til husdyr- og fiskefôr.
- Opprette et innovasjonsprogram for treindustrien for å foredle mer trevirke i Norge og gi mer verdiskaping i tømmeret vi henter ut.
- Etablere investeringsstøtte til havbruksbedrifter som går over til lukkede anlegg eller annen teknologi med null lakselus, null rømming og null utslipp til miljøet. Dette gir mulighet til oppsamling og gjenvinning av slam, for eksempel i biogassanlegg.
- Etterspørre biogass i offentlige anskaffelser.
- Stimulere til økt biogassproduksjon gjennom et eget biogassprogram.
- Sette av midler til nærings- og innovasjonsklynger under Innovasjon Norge, blant annet innen marine alger og biogass.

¹⁷ Sintef (2019): Gull i grønne skoger? Analyse av muligheter innen bioøkonomi i Innlandet 2050. <https://www.sintef.no/siste-nytt/2019/innlandet-kan-bli-norges-bio-valley1/>

- Sette mål om at alt fôr til landbruk og havbruk skal komme fra bærekraftige norske ressurser innen 2030.

7. En mer sirkulær økonomi

Vi trenger en sektorovergripende, sirkulær økonomi uten utslipp av klimagasser. I en slik økonomi er gjenvinning, reparasjoner og gjenbruk regelen, mens bruk-og-kast er unntaket. Ressurser på avveie tas hånd om og bidrar til verdiskaping, i stedet for å ende opp som avfall.

En sirkulær økonomi stiller nye krav til bedrifter om å ta ansvar for hele levetiden til sine produkter og tjenester, samtidig som det åpner mange spennende, lokale og lønnsomme muligheter. Ifølge SINTEF kan mer gjenbruk og reparasjon alene gi nær 20.000 nye arbeidsplasser i Norge.¹⁸

Sirkulær økonomi er mer enn avfallshåndtering. Det handler om design, materialvalg og gir store muligheter for norsk næringsliv og samfunnsliv. Krav til produkters levetid, miljøavgifter på ressursforbruk og forurensning, reguleringer, forbud og offentlige innkjøpskrav, er sentrale deler i myndighetenes verktøykasse. Forskning og utvikling er viktig for å utvikle nye prosesser og teknologi, og kunnskap er avgjørende for å lykkes. Sirkulærøkonomi kan også gi styrkede forbrukerrettigheter, som for eksempel økt reklamasjonstid.

MDG vil:

- Opprette et tverrfaglig senter for sirkulærøkonomi som skal jobbe med alt fra forskning til kommersialisering av løsninger for å fremme en mer sirkulær økonomi
- Bruke avgiftssystemet aktivt for å fremme en sirkulær økonomi, blant annet ved å fjerne moms på reparasjoner og deling, og utrede og innføre en avgift på ikke-gjenvunnet, fossil plast for å gjøre resirkulert plast mer konkurransedyktig.
- Utvide reklamasjonstiden på egnede elektriske artikler til 10 år.
- Utvide satsingen på allerede uttestede klimaløsninger der utslipp av CO2 fra industriell virksomhet brukes til å produsere marine mikroalger (karbonfangst til bruk, CCU).

8. Flere gründere som kan lykkes

Potensialet for jobbskaping i nyetablerte bedrifter er stort. I Norge kom to av tre nye arbeidsplasser i perioden 2003-2014 i nye og unge bedrifter - totalt 220 000 fulltidsarbeidsplasser.¹⁹ For å bidra til omstillingen bort fra olje og gass er vi avhengig av de nye ideene som skal skape nye produkter og tjenester som skal være med å danne et bærekraftig næringsliv i årene fremover. De Grønne foreslår å styrke ordninger vi vet har

¹⁸ SINTEF: Gjenbruk og reparasjon kan gi Norge 20 000 nye arbeidsplasser.

<https://www.sintef.no/siste-nytt/2021/gjenbruk-og-reparasjon-kan-gi-norge-20-000-nye-arbeidsplasser/>

¹⁹ BI (2017): To av tre nye arbeidsplasser er skapt i nye bedrifter.

<https://www.bi.no/forskning/business-review/articles/2017/08/to-av-tre-nye-arbeidsplasser-er-skapt-i-nye-bedrifter/>

hatt god effekt på innovasjon og nyskapning. I tillegg vil vi gjøre det lettere å være selvstendig næringsdrivende.

MDG vil:

- Øke refusjonssatsene for Skattefunn til 25%, for å gjøre det mer lønnsomt for bedrifter å utvikle nye produkter.
- Gå inn for en kraftig økning i tilgangen på risikovillig kapital gjennom Nysnø og Investinor.
- Gå inn for en kraftig økning i støtten til uttesting og kommersialisering av grønn teknologi.
- Endre mandatet til statlige investeringselskaper og fond, for at de skal kunne ta større risiko når de investerer i selskaper med stort vekstpotensial.
- Utvide opsjonsskatteordningen for å gjøre det lettere for oppstartsselskaper å rekruttere og holde på kompetent arbeidskraft.
- Styrke finansiering og støtte til lokale fagmiljøer, inkubatorer og næringsklynger i oljeavhengige regioner.
- Etablere et nasjonalt program for innovative offentlige anskaffelser.
- Støtte game-changere for at utvalgte gründerselskaper gis status som satsingselskaper av Innovasjon Norge. Ordningen skal rettes mot selskaper med høy innovasjonsgrad, som da automatisk vil få tilgang til for eksempel offentlig matching av investorkapital.
- Etablere en Miljøfunn-ordning med skattefradrag for miljøinvesteringer i alle sektorer.

Arbeidsmarkedstiltak og jobbgaranti

Formålet med dette veikartet er å vise hvordan Miljøpartiet De Grønne vil skape nye, trygge jobber som kan erstatte dagens oljejobber. Men når staten gir et tydelig signal om å slutte å investere i olje og gass, kan det likevel skape midlertidig stans eller nedgang i oppdrag og aktivitet hos leverandørene.

MDG vil bruke hele den politiske verktøykassa i form av arbeidslivs-, kompetanse- og næringspolitikk til å sikre stabilitet og økonomisk trygghet for alle de som jobber i oljenæringen, og for regioner der næringen er viktig i dag. Koronakrisen og oljeprisfallet i 2015/2016 har lært oss at virkemidler som omstillingsstøtte, lønnstilskudd, regionale krisepakker og endrede rammebetingelser kan lykkes godt. MDG vil nå bruke denne verktøykassa på grønn omstilling.

For at myndighetene skal forplikte seg til å fremme nødvendige tiltak og hindre unaturlig høye arbeidsledighetstall under omstillingen, foreslår MDG en *jobbgaranti* til dagens ansatte i olja.

Dette vil særlig være viktig for dem som jobber i oljeselskaper (konsesjonshaverne), som jobber direkte i olja, samt leverandørbedrifter. Vi foreslår at denne ordningen diskuteres og avgrenses sammen med partene i arbeidslivet

En aktuell modell for å oppfylle en jobbgaranti er å utvide ordningen med lønnstilskudd som vi har i dag. Dette kan tilbys bedrifter som trenger det for å omstille seg og unngå å si opp

folk, og for ansatte som midlertidig står uten jobbmuligheter under omstilling av arbeidsplassen og i påvente av nye oppdrag fra grønn industri.

MDG vil:

- Opprette en oljekommisjon som planlegger hvordan vi kan garantere at det skapes like mange jobber som vi mister når vi bygger ned oljenæringa.
- Gi omstillingsstøtte til virksomheter og regioner som omstiller seg bort fra olje- og gassvirksomhet.
- Gi lønnstilskudd til bedrifter som midlertidig mangler oppdrag. Det innebærer at bedriftene får tilskudd gjennom NAV for å betale deler av lønna til de ansatte, så de ikke mister jobben. Dette kan for eksempel gjelde leverandørindustrien som kan merke midlertidig bortfall av oppdrag som følge av redusert etterspørsel fra oljenæringen, og i påvente av nye oppdrag fra f.eks fornybarnæringen. Lønnstilskuddet faller så bort igjen når selskapet gjenopptar aktiviteten igjen. f.eks ved å plugge brønner.
- At personer som velger omskolering eller videreutdanning etter nedbemanning beholder retten til dagpenger og andre ytelser under utdanning.
- Etablere en nasjonal grønn kompetansereform, knyttet til trepartssamarbeidet, med særlige tiltak overfor spesielt utsatte sektorer og et eget omstillingsfond for grønn videreutdanning i samarbeid med partene i arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene.
- At personer som velger omskolering eller videreutdanning etter nedbemanning beholder retten til dagpenger og andre ytelser under utdanning.
- At offentlige utdanningsinstitusjoner tilbyr korte og yrkesrettede moduler for etter- og videreutdanning på ulike nivåer og for en rekke grupper av arbeidstakere som er tilgjengelig i hele landet.